

Maria Angeles Gorriño Aranburu

*Mendata,
Bizkaia (1944)*

Aurkibidea

Biografia

Lamikiz auzoko Bastarretxe baserrian jaio zen 1944an. Aita Mendatakoa zuen eta ama Ibarrurikoa. 5 neba-arreba izan ziren, bera gazteena. Mendatako eskolan ikasi zuen.

Zintak

MDT-001

- **Proiektua:** Euskal Herriko Ahotsak
- **Elkarrizketatzailea(k):** Ensunza, Ariane
- **Data:** 2008-08-26
- **Iraupena:** 50 min
- **Euskarria:** MiniDV
- **Kodifikatzailea:** Agirrebeña, Aintzane

Pasarteak

1. Teresa Barrena maistrarekin Mendatako eskolan

- **Erref:** MDT-001/002
- **Iraupena:** 0:02:51. **Hasi:** 00:00:45. **Bukatu:** 00:03:36
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Hezkuntza » Maisu-maistrak
- Ohiturak eta bizimodua » Hezkuntza » Eskola
- Politika » Politika eta Franco

Laburpena:

Zazpi urterekin Mendatako eskolara hasi zen. Teresa Barrena zen maistra. Neskak eta mutilak aparte ibiltzen ziren. Goizean maistrak eta maisuak Espainiako bandera ateratzen zuten eta beraiek `Cara al sol´ edo `Viva España´ kantatu behar. Dotrina bakarrik ikasten zuten. Gaztelaniaz tutik ez zekitenez, lehenengo egunean asko ikasi zutela iruditzen zitzairen. Eskolara oinez joaten ziren, goizez eta arratsaldez.

2. Eskolatik etxera joandakoan, baserriko beharrak

- **Erref:** MDT-001/003
- **Iraupena:** 0:01:02. **Hasi:** 00:03:36. **Bukatu:** 00:04:38
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Herria, azpiegitura » Berrikuntzak » Argindarra eta ura
- Baserría » Baserriko bizimodua » Baserriko bizimodua

Laburpena:

Eskolatik etxera joandakoan, beharrak egin behar: belarrak ekarri, behiak zaindu... Bera umea zenean, bazuten argia etxean, baina argi gutxi egiten zuen bonbillatxoa bakarrik. Bestela, kandelak, karburoa... Gerora butanoa. Olgatzeko denbora gutxi izaten zuten.

3. Erregeek ekarritako panpinak

- **Erref:** MDT-001/004
- **Iraupena:** 0:00:56. **Hasi:** 00:04:38. **Bukatu:** 00:05:34
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Jolasak

Laburpena:

Erregeek kartoizko panpinak ekartzen zizkieten Gabonetan. Nolakoak izaten ziren. Bestela, harriekin jolastu behar. Irudimena erabiltzen zuten.

4. Jatekoa prestatzen goiz ikasi

- **Erref:** MDT-001/007
- **Iraupena:** 0:02:19. **Hasi:** 00:07:05. **Bukatu:** 00:09:24
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Elikadura » Jatekoa eta edatekoa
- Baserria » Baserriko bizimodua » Baserriko bizimodua

Laburpena:

Eskola amaitutakoan, etxean geratu behar izan zen beharrean, anaiak kanpora joan ziren eta. Jatekoa prestatzen goiz ikasi omen zuen, amari gizonezkoekin batera kanpoko lanetan ibiltzea gustatzen zitzaion eta. Gosaltzeko esne-zopak. Bazkaltzeko indabak txorizo edo urdai zatitxoarekin. Ez zegoen hozkailurik eta jatekoa gatzetan gordetzen zen. "Freskerie".

5. Meriendatzeko txokolatea eta ogia

- **Erref:** MDT-001/008
- **Iraupena:** 0:01:40. **Hasi:** 00:09:24. **Bukatu:** 00:11:04
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Elikadura » Jatekoa eta edatekoa
- Lanbideak » Negozioak, dendak
- Baserria » Baserriko lanak » Abere-hiltzea

Laburpena:

Meriendatzeko gehienetan txokolatea eta ogia jaten zituen. Bestela esne-gaina (tela edo kipurra) ogi gainean ipinita, azukre pixka batekin. Amak Totorikaguenarenean egiten zituen mandatuak eta han gozoki eskukadatxo bat ematen zioten. Haretxen zain egoten zen. Txerria hiltzen zenean, odolosteak auzokoei banatzen zitzaizkien. Sari moduan txokolatea, intxaurrak edo hurrak ematen zizkieten, eta pozik!

6. Ogia egiten zen bitartean, arropak garbitu

- **Erref:** MDT-001/009
- **Iraupena:** 0:01:09. **Hasi:** 00:11:04. **Bukatu:** 00:12:13
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Etxeko zereginak
- Ohiturak eta bizimodua » Elikadura » Jatekoa eta edatekoa
- Baserria » Baserriko bizimodua » Baserriko bizimodua

Laburpena:

Larunbatetan ogia egiten zuten etxean. Aldamenean amama eta osaba-izebak bizi ziren. Egurra ekarri eta labea prestatzen zuten, gero bi etxeetakoek batera ogia egiteko. Orea nola prestatzen zen. Labea zaintzen zuten bitartean, arropak garbitzen zituzten.

7. Ura errekatik ekarri behar

- **Erref:** MDT-001/010
- **Iraupena:** 0:01:19. **Hasi:** 00:12:13. **Bukatu:** 00:13:32
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Herria, azpiegitura » Berrikuntzak » Argindarra eta ura
- Ohiturak eta bizimodua » Jantzi eta orraztu » Arropa garbitzea

Laburpena:

Arropei xaboia egiteko, mahai bat jartzen zuten atarian. Gero errekatxora hura astintzera. Etxean ez zuten urik eta baldeekin ekartzen zuten. Udan, sikate sasoian, gurdian barrika handi bat hartu eta beherago zegoen Osineta errekarara joaten ziren hura betetzera.

8. Aitak astoaren aparejuak egiten zituen

- **Erref:** MDT-001/013
- **Iraupena:** 0:01:26. **Hasi:** 00:15:04. **Bukatu:** 00:16:30
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Baserria » Baserriko lanak » Baserriko animaliak
- Lanbideak » Antzinako lanbideak » Artisauak

Laburpena:

Etxean zerratokia izan zuten. Aitari gustatu egiten zitzaizkion horrelako gauzak. Uztarriak ere egiten zituen. Eguraldi txarrarekin ere beti topatzen zuen zeregina. Astoaren "trakuluak" (aparejuak) ere egiten zituen; gainera tolestu egiten ziren. Belarra ekartzeko izaten zen. Gernikara joateko, otzarak.

9. Sagarrak azokara

- **Erref:** MDT-001/014
- **Iraupena:** 0:00:41. **Hasi:** 00:16:30. **Bukatu:** 00:17:11
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Lanbideak » Batetik bestera zebiltzanak
- Baserria » Baserriko lanak » Herrira saltzera, eroztera

Laburpena:

Sagar asko zuten eta astoarekin saltzera joaten zen ama azokara: larunbatetan Durangora, domeketan Zornotzara eta astelehenetan Gernikara. Gerora Bermeoko eroetxetik etortzen zitzaizkien bila. "Menpe"ren kamioian eramaten zituzten. Beraiek ere hantxe joaten ziren, ganaduaren antzera.

10. Astoak jakiten zuen amamaren edo izebaren etxerako bidea

- **Erref:** MDT-001/016
- **Iraupena:** 0:01:37. **Hasi:** 00:18:11. **Bukatu:** 00:19:48
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Lanbideak » Antzinako lanbideak » Errementariak, ferratzaileak
- Iritziak » Antzinako bizimoduari buruzkoak
- Baserría » Baserriko lanak » Baserriko animaliak

Laburpena:

Baserrian lan guztiak ganaduarekin egiten ziren. Ferratzera Marmizera edo Muxikara eramaten zituzten. Umetatik behia hartu eta ordubeteko bidean Muxikaraino. Maumera ere joan izan zen amamarengana, bi orduko bidean. Eta baita izebarengana ere. Astoak eramaten zuen, hark bidea jakiten zuen eta.

11. Baserriko ogia okindegikoagatik trukatu

- **Erref:** MDT-001/017
- **Iraupena:** 0:01:26. **Hasi:** 00:19:48. **Bukatu:** 00:21:14
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Elikadura » Jatekoa eta edatekoa
- Baserría » Baserriko bizimodua » Baserriko bizimodua

Laburpena:

Ogi faltarik ez du ezagutu, etxean beti izaten zituztelako artoa eta garia. Gauetan taloa eta esnea. Eguraldi txarra zenean, ogitartekoarekin joaten ziren eskolara eta auzoko batzuei ogia aldatzen zieten, beraiek okindegiko ogia nahiago zutelako eta haiek baserrikoa nahiago.

12. Oliorik ezean, txerriaren koipea

- **Erref:** MDT-001/018
- **Iraupena:** 0:01:41. **Hasi:** 00:21:14. **Bukatu:** 00:22:55
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Elikadura » Jatekoa eta edatekoa
- Politika » Gerraostea eta Francoren diktadura » Ekonomia gerraostean

Laburpena:

Baserrian ez zuen goserik ezagutu eta gurasoei ere horixe entzun izan zien beti. Beti egoten zen zerbait jateko. Olio falta egon zen. Txerriaren koipea erabiltzen zuten jatekoa frijitzeko. Ogi faltarik ez du ezagutu. Olio kontrabandoa. Mendatako emakume batek egiten zuen tranpa.

13. 1943an Mendatan jausi zen hegazkin amerikarra

- **Erref:** MDT-001/019
- **Iraupena:** 0:03:47. **Hasi:** 00:22:55. **Bukatu:** 00:26:42

- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Herria, azpiegitura » Garraioak » Beste garraio batzuk
- Lanbideak » Polizia
- Politika » II. Mundu Gerra (1939-1945)
- Ohiturak eta bizimodua » Kontakizunak eta sinesmenak » Anekdotak, kontakizunak

Laburpena:

1943an, bera jaio baino pixka bat lehenago, hegazkina jausi zen Mendatan. Ama eta neba zaharragoa arbitan zebiltzan. Anaiak hegazkinetik zerbait erori zela ikusi zuen; pilotua zen paraxutarekin. Arte handi batean geratu zen katigatuta. Hegazkina, berriz, ermita inguruan jausi zen. Mira eginda egon ziren denak, umerik ez zuelako parean harrapatu. Ameriketan egondako herritar batzuek ahalegindu ziren pilotuarekin komunikatzen. Antza denez, amerikarra zen, Mundu Gerran ibilia, eta ez zekien zer estatutan jausi zen ere.

14. Etxera etortzen ziren "bisitak": guardia zibilak, ijitoak, sardina-saltzaileak...

- **Erref:** MDT-001/023
- **Iraupena:** 0:01:08. **Hasi:** 00:29:16. **Bukatu:** 00:30:24
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Lanbideak » Polizia
- Lanbideak » Batetik bestera zebiltzanak

Laburpena:

Guardia zibilak joaten zitzaizkien etxera. Ibilbide bat egin behar izaten zuten eta euren aitari sinatzeko esaten zioten, ziurtagiria izan zezaten. Ijitoak ere asko joaten zitzaizkien, gauzak saltzen. Baita Bermeoko sardina-saltzaileak ere. Mendatako jaietan Basauriko gozoki-saltzaileak egoten ziren, Maria eta Santa.

15. Auzoko letaniak eta Mendatako San Migelak

- **Erref:** MDT-001/025
- **Iraupena:** 0:02:11. **Hasi:** 00:30:51. **Bukatu:** 00:33:02
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Jantzi eta orraztu » Garbitasun pertsonala
- Aisia » Jai-giroa » Herriko ospakizunak
- Ohiturak eta bizimodua » Jantzi eta orraztu » Arropa eta oinetakoak
- Ohiturak eta bizimodua » Erlijioa » Eliza giroko ospakizunak

Laburpena:

Auzoan letaniak egiten zituzten. Astelehenetan etortzen zen abadea. Herriak gailetak, anisa eta koñaka ematen zituen elizpean eta jende asko batzen zen. Bestelako jairik ez zen izaten auzoan. Mendatan, berriz, San Migelak ospatzen ziren. Meza ostean aureskua egoten zen eta arratsaldean erromeria. Hamarretarako etxera. Jai egunetarako arropa bat izaten zuten. Negu osoa jaka berarekin. Ez ziren asko garbitzen eta sudur-zapirik ez zutenez, besoan zolda eginda. Oinetan gomazko abarkak, amak egindako txapinekin.

16. Umetako entretenimendua: jaunartzeak eta hiletak antzeztea

- **Erref:** MDT-001/028
- **Iraupena:** 0:02:00. **Hasi:** 00:34:09. **Bukatu:** 00:36:09
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Jolasak
- Ohiturak eta bizimodua » Erljioa » Elizkizunak eta otoitzak

Laburpena:

<p>Domekan laurak aldean arrosariora joan behar izaten ziren. Horren aitzakian, iluntzera bitartean jolasteko denbora izaten zuten. Zer entretenimendu izaten zuten. Lagun batek izeba jostunak zituen eta azpikogona dotoreak edukitzen zituen. Ezkutura joan, hura azpikogona hutsean jarri eta "jaunartzeak egiten" ibiltzen ziren. Koroak egiten zituzten lorekin. Hiletak ere egiten zituzten, txirritxirriei, adibidez. Elizako hilarrietako trpuak erabiltzen zituzten.</p>

17. Umetako jolasak: "primera-segundaka" eta "fidoka"

- **Erref:** MDT-001/029
- **Iraupena:** 0:01:31. **Hasi:** 00:36:09. **Bukatu:** 00:37:40
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Jolasak

Laburpena:

<p>Umetako jolasak. Mendatako eskola aurrean lauzeekin eginda zeuden eskaileretan "Primera-segunda"ka nola jolasten zuten. "Fidoka" jolasa elizpean egiten zuten; nola jolasten zen.</p>

18. Tela erosi eta arropak "neurrira"

- **Erref:** MDT-001/032
- **Iraupena:** 0:01:00. **Hasi:** 00:39:04. **Bukatu:** 00:40:04
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Erljioa » Ohiturak eta bizimodua » Eliza giroko ospakizunak » Beste batzuk
- Ohiturak eta bizimodua » Jantzi eta orraztu » Arropa eta oinetakoak

Laburpena:

Gorpuzti egunean Gernikara joan ziren prozesioa ikustera lagun bat eta biak. Bidean ekaitzak harrapatu zituen. Arropak neurrira egiten ziren, tela erositak. Denbora luzez iraun zezaten, barrenean eta gerrian hartu egiten ziren, gero luzatzen joateko.

19. Nebaren bizikleta; galleten eta gozokien inbidiatan

- **Erref:** MDT-001/034
- **Iraupena:** 0:01:45. **Hasi:** 00:40:10. **Bukatu:** 00:41:55
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Umetako kontuak
- Lanbideak » Batetik bestera zebiltzanak
- Herria, azpiegitura » Garraioak » Bizikletak eta motorrak

Laburpena:

<p>Nebaren bizikletarekin ibiltzen ikasi zuen, baina gero errepidean jarri eta ezin moldatu. Euren sasoiaren ez zen hain ohikoa bizikleta izatea. Eskolaren ondoan bizi zen lagun bati amak galletak ematen zizkion eta hari begira-begira egoten ziren, inbidiatan. Gozokiak domeketan jaten zituzten, gozoki-saltzailea etortzen zenean. Zer gauza ekartzen zituen.</p>

Ahotsak.eus-eko edukiarekin sortutako dokumentu automatikoa.

2026-04-12

CC-by-sa | Ahotsak.eus

Badihardugu Euskara Elkartea

Markeskua Jauregia, 20600 Eibar

943121775 - ahotsak@ahotsak.com